

Розділ VI. ТРИБУНА ВИКЛАДАЧА

DOI: 10.33766/2524-0323.102.306-317

УДК: 351.749:377.3

Веселов М. Ю., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри державно-правових дисциплін факультету № 2 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ (м. Кривий Ріг - м. Кропивницький, Україна)

e-mail: veselovndl@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3963-2764>

Пилипенко Є. О., кандидат юридичних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ (м. Кривий Ріг - м. Кропивницький, Україна)

e-mail: evgesha220584@gmail.com

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-4044-5421>

ПЕРВИННА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ НА ВОДІ

Статтю присвячено дослідженню питання здійснення первинної професійної підготовки працівників підрозділів поліції на воді. Охарактеризовано визначення, окреслені характерні ознаки та складові елементи первинної професійної підготовки поліцейських водної поліції. Проаналізовано позиції українських науковців щодо визначення поняття первинної професійної підготовки поліцейських та її характерних ознак. З'ясовано, що первинна професійна підготовка є певним організованим процесом передачі необхідних знань, умінь, теоретичних та практичних навичок для ефективного виконання поліцейським на воді покладених на нього службових обов'язків. Проаналізовано складові елементи (освітні компоненти) навчально-тематичного плану навчальної програми первинної професійної підготовки поліцейських, за якою здійснюється підготовка поліцейських підрозділів поліції на воді. Під час проведення аналізу з'ясовано, що кожний із освітніх компонентів програми не пристосований до особливостей несення служби підрозділами поліції на воді та якісного й ефективного виконання поліцейськими водної поліції своїх функціональних обов'язків на водних об'єктах та об'єктах інфраструктури водного транспорту. У зв'язку із наявною проблемою недостатньої відповідності програми підготовки поліцейських до службових обов'язків у сфері забезпечення безпеки на водному транспорті та об'єктах інфраструктури водного транспорту, запропоновано доповнити кожний освітній компонент (зокрема, загальнопрофесійну підготовку, професійно-теоретичну, професійно-практичну підготовку, навчальні предмети підготовки поліцейських за спеціалізацією) навчальної програми підготовки поліцейських підрозділів поліції на воді вивченням додаткових тем щодо діяльності підрозділів поліції на воді у конкретних ситуаціях, які трапляються виключно в діяльності водної поліції під час

несення служби на водних об'єктах та об'єктах інфраструктури водного транспорту, задля здобуття поліцейськими під час їх професійної підготовки певних навичок та вмінь, необхідних для ефективного та якісного виконання покладених на поліцейських підрозділів поліції на воді функціональних обов'язків.

Ключові слова: завдання поліції, спеціалізація підрозділів поліції, підрозділи поліції на воді, професійна підготовка правоохоронців, службова підготовка поліцейських, кваліфікація поліцейського, кадрове забезпечення поліції, забезпечення публічної безпеки та порядку, типові навчальні програми.

Постановка проблеми. Задля забезпечення публічної безпеки та порядку на водних об'єктах та об'єктах інфраструктури водного транспорту, проведення превентивної та профілактичної діяльності, виявлення і припинення правопорушень, які вчиняються на водних об'єктах та об'єктах інфраструктури водного транспорту, виявлення та швидкого і ефективного реагування на правопорушення природоохоронного законодавства в частині охорони, використання і відтворення рибних та інших водних біоресурсів на водних об'єктах, контролю за дотриманням установлених правил, що діють у сфері безпеки судноплавства, в структурі Національної поліції України була створена поліція на воді, яка розпочала свою діяльність ще у 2017 році. Поліція на воді є єдиним підрозділом Національної поліції, який здійснює її завдання щодо забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності саме на об'єктах інфраструктури водного транспорту або водних об'єктах, використовуючи річкові чи морські судна.

Задля ефективного виконання покладених на підрозділи поліції на воді завдання поліцейські цих підрозділів мають пройти відповідну первинну професійну підготовку за навчальною програмою, що відповідатиме специфіці роботи таких підрозділів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питання первинної професійної підготовки поліцейських займалися такі українські науковці, як О. М. Бандурка, В. М. Бесчастний, В. В. Бондаренко, О. М. Мердова, О. П. Цуркан, Д. В. Швець, І. М. Шопіна, проте питанню первинної професійної підготовки поліцейських підрозділів поліції на воді, характеристик навчальної програми професійної підготовки та її освітніх компонентів достатньої уваги не приділялось. Водночас задля ефективного функціонування цих спеціалізованих підрозділів поліції перед їх персоналом стоїть завдання з опанування вмінь та навичок несення служби «прив'язаних» до водних об'єктів та об'єктів інфраструктури водного транспорту.

Формулювання цілей. З урахуванням особливостей функціональних обов'язків «водних підрозділів поліції» та задля ефективного й професійного опанування поліцейськими вмінь і навичок несення служби «прив'язаних» до водних об'єктів та об'єктів інфраструктури водного транспорту запропонувати відповідні зміни до навчальної програми первинної професійної підготовки персоналу підрозділів поліції на воді.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 49 Закону України «Про Національну поліцію», на службу в поліцію можуть бути прийняті громадяни

України віком від 18 років, які мають повну загальну середню освіту та які володіють українською мовою відповідно до рівня, визначеного згідно із Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [1]. З метою набуття спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції, прийняті на службу поліцейські зобов'язані пройти первинну професійну підготовку за відповідними освітніми програмами (планами), затвердженими Міністерством внутрішніх справ України (ст. 73) [1].

Слід зазначити, що первинна професійна підготовка поліцейських є дуже важливою у формуванні професійних навичок поліцейського, адже спрямована на забезпечення оволодіння правоохоронцями знань, умінь і навичок у сфері професійної діяльності, сприяє розвитку компетентності та професіоналізму, виховання загальної професійної культури [2]. Тобто професійна підготовка поліцейських є комплексним безперервним процесом освоєння спеціальних умінь і навичок, необхідних для виконання покладених на поліцейські підрозділи завдань.

Чинне Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліцію (затверджено наказом МВС України від 16.02.2016 року № 105) [3], не містить у собі визначення та перелік основних завдань професійної підготовки поліцейських, проте вони зазначалися в попередньому Положенні з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, затвердженому наказом МВС України від 13.04.2012 року № 318 (втратив чинність 25.03.2016 року) [4]. Враховуючи, що основним завданням поліцейських підрозділів, так само, як і колись міліцейських, було й залишається забезпечення публічної безпеки та порядку, припинення, попередження та розкриття вчинених протиправних діянь та вжиття заходів щодо притягнення винної особи до відповідальності, завдання професійної підготовки, визначені в Положенні, затвердженому наказом МВС України у 2012 році, є також актуальними і для підготовки поліцейських на сьогодні.

Так основними завданнями професійної підготовки, відповідно до Положення 2012 року, були: підготовка кваліфікованих фахівців правоохоронної діяльності, здатних на належному рівні забезпечувати охорону громадського порядку, проводити заходи по боротьбі зі злочинністю та захисту законних прав, свобод людини і громадянина, передбачених Конституцією України; вивчення нормативно-правових актів, які регламентують діяльність ОВС та їх практичне застосування при здійсненні оперативно-службової діяльності; набуття працівниками знань і спеціальних навичок, необхідних для успішного виконання оперативно-службових завдань, та постійне їх вдосконалення; удосконалення навичок керівного складу ОВС з організації управління та навчання підлеглих, упровадження в практику оперативно-службової діяльності досягнень науки та техніки, передових форм та методів роботи, основ наукової організації праці; розвиток у працівників ОВС особистих моральних якостей, почуття відповідальності за власні дії, прагнення до постійного вдосконалення свого професійного та загальнокультурного рівня; навчання працівників ОВС прийомам та способам

забезпечення професійної та особистої безпеки при виконанні службових обов'язків, у тому числі в екстремальних умовах; зміцнення зв'язків із населенням, забезпечення працівниками ОВС прав людини та громадянина під час виконання ними службових обов'язків [4].

Положенням про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України (затверджено наказом МВС України від 26.01.2016 року № 50), прийнятим на заміну Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, визначає завдання службової підготовки поліцейських, серед яких виокремлюють: підвищення рівня знань, умінь, навичок та професійних якостей поліцейських з метою забезпечення їх здатності до виконання завдань з охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного (громадського) порядку та безпеки; вивчення нормативно-правових актів, які регламентують діяльність Національної поліції України; удосконалення керівним складом органів (підрозділів) поліції, закладів, установ поліції навичок управління поліцейськими [5].

Дослідженням та визначенням основних завдань професійної підготовки поліцейських займалась також і наукова еліта України. Зокрема, І. М. Шопіна до завдань професійної підготовки правоохоронців відносила таке: оволодіння загальними та спеціальними знаннями, вміннями та навичками; формування, розвитку та корекцію професійно важливих якостей особистості та профілактику професійних деформацій; формування та підтримання оптимальної професійної мотивації [6, с. 148].

Також заслуговує на увагу позиція О. М. Музичука, який, досліджуючи питання професійної підготовки правоохоронців, поділяв усі здобуті під час підготовки вміння та навички на чотири групи [7, с. 125-130]: 1) загальні (удосконалення та оновлення знань, умінь та навичок з правових, економічних, політологічних, управлінських, соціально-гуманітарних та інших питань професійної діяльності; формування у рядового і начальницького складу високих морально-етичних якостей, сумлінності, почуття особистої відповідальності за виконання службових обов'язків тощо); 2) загальнофункціональні (оволодіння спеціальними знаннями, вміннями і навичками щодо: забезпечення особистої безпеки громадян, захисту їх прав і свобод, законних інтересів, сприяння їх реалізації, попередження правопорушень та їх припинення; охорони і забезпечення громадського порядку; виявлення і розкриття правопорушень, розшук осіб, які їх вчинили тощо); 3) спеціально-функціональні (полягає в тому, що особи рядового і начальницького складу ОВС удосконалюють чи здобувають знання, уміння та навички відповідно до вимог професійно-кваліфікаційних характеристик певних категорій посад); 4) організаційні (направлені на реалізацію єдиної кадрової політики МВС України; розвиток нормативно-правової бази у сфері професійної підготовки; забезпечення управління та координації системою професійної підготовки, належного контролю за її проведенням; здійснення підготовки, відповідно до державних освітніх стандартів, професійно-кваліфікаційних характеристик та потреб ОВС; створення належної навчально-матеріал-

льної бази для професійної підготовки; забезпечення тісної взаємодії між практичними органами та навчальними закладами (центрами), які здійснюють професійну підготовку тощо) [7, с. 125-130].

На нашу думку, такий поділ є доцільним, адже, з огляду на структуру поліції, визначену ст. 13 Закону України «Про Національну поліцію», кожен із таких структурних підрозділів повинен мати власну, відповідну до виконуваних поліцейськими функціональних обов'язків, програму професійної підготовки.

В. В. Бондаренко у своєму монографічному дослідженні, присвяченому професійній підготовці працівників патрульної поліції в Україні, визначав, що службова діяльність патрульної поліції ставить підвищені вимоги до професійно-теоретичної, психологічної, фізичної, тактичної, вогневої підготовленості працівників; розвитку необхідних професійно важливих рис, а тому професійна підготовка поліцейських патрульної поліції є цілеспрямованим і системним процесом набуття професійно-теоретичних знань, формування професійно-практичних умінь і навичок, розвитку сукупності професійно важливих рис, визначених специфікою правоохоронної діяльності, і подальшого їх оновлення та вдосконалення в процесі службової діяльності, занять у системі службової підготовки поліцейських. Також автором з'ясовано, що професійна готовність працівника патрульної поліції – це стан особи, який надає можливість здійснювати службову діяльність на належному професійному рівні й інтегрує компоненти професійної готовності зі спроможністю оперативної їх поєднувати, постійно оновлювати, накопичувати й розвивати [8, с. 343-348]. Думка цього науковця щодо визначення стану професійної готовності працівника поліції є цілком доречною, адже саме можливість ефективного здійснення на належному професійному рівні функціональних обов'язків визначає якість проведеної первинної професійної підготовки.

Також заслуговує на увагу позиція інших учених (О. М. Мердової та О. П. Цуркана) щодо визначення професійного навчання поліцейських як організованого безперервного і цілеспрямованого процесу передачі особі, яка навчається, знань, умінь і навичок для здобуття спеціальної підготовки поліцейських чи встановлених державою освітніх ступенів, а також їх поглиблення і вдосконалення для успішного виконання оперативно-службових завдань та подальшого просування по службі. На думку зазначених науковців, професійному навчанню поліцейських притаманні такі особливості: 1) професійне навчання є процесом передачі знань, умінь і навичок особам, які навчаються; це можуть бути як особи, що проходять первинну професійну підготовку, здобувачі вищої освіти, так і діючі працівники Національної поліції, залежно від виду професійного навчання; 2) професійне навчання передбачає вироблення певних здібностей, здобуття відповідних умінь та навичок, необхідних поліцейському для реалізації завдань, покладених на нього відповідно до положень чинного законодавства, а саме: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидія злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг щодо допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги;

3) процес професійного навчання є організованим, оскільки чітко визначений у підзаконних нормативно-правових актах, прийнятих МВС України; 4) процес професійного навчання є безперервним, оскільки він не переривається з моменту прийняття в поліцію до моменту звільнення поліцейського; 5) процес професійного навчання є цілеспрямованим, оскільки кожен його різновид має свою мету: підготовка висококваліфікованих фахівців для підрозділів Національної поліції України, підвищення їх професійного рівня, задоволення індивідуальних потреб працівників поліції в особистому професійному зростанні, забезпечення потреб держави у кваліфікованих кадрах тощо [9, с. 137].

Отже, як нами вже зазначалося раніше, особи, прийняті на службу в поліції, у тому числі, до підрозділу поліції на воді, задля набуття спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції, зобов'язані пройти первинну професійну підготовку за відповідними освітніми програмами (планами), затвердженими МВС України (ст. 73 Закону України «Про Національну поліцію»).

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України (МОН України) від 21.06.2018 року № 669, який затверджує стандарт професійної (професійно-технічної) освіти за професією «Поліцейський» (за спеціалізаціями) (далі – Стандарт), МВС України за погодженням з Національною поліцією України було затверджено навчальні програми первинної професійної підготовки поліцейських, розроблені згідно зі Стандартом, за відповідними спеціалізаціями та кваліфікаціями. Враховуючи, що підрозділи поліції на воді є підрозділами поліції превентивної діяльності, первинна професійна підготовка поліцейських на воді відбувається за навчальною програмою професії «Поліцейський» кваліфікації «Поліцейський підрозділів превентивної діяльності» [10, 11]. Згідно із навчально-тематичним планом даної програми, поліцейський підрозділу поліції на воді має оволодіти освітніми компонентами загальнопрофесійної підготовки, зокрема, основам конституційного права, антикорупційного законодавства, професійної етики, запобіганню та протидії домашньому насильству, знанням Правил дорожнього руху та охорони праці. Під час професійно-теоретичної підготовки поліцейський має засвоїти основи адміністративно-юрисдикційної діяльності, кримінального права, кримінальної процесуальної діяльності, превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності, інформаційних технологій та криміналістики. Під час професійно-практичної підготовки поліцейський опановує знання щодо тактики самозахисту, вогневої та тактичної підготовки, домедичної підготовки, дій поліцейського на місці події тощо. Під час здійснення підготовки за спеціалізацією поліцейські, у тому числі підрозділів поліції на воді, вивчають організаційно-правові засади роботи підрозділів превентивної діяльності, кваліфікацію адміністративних правопорушень, підвідомчі підрозділам превентивної діяльності, компетенцію таких підрозділів, провадження за зверненнями громадян у діяльності підрозділів превентивної діяльності, основи забезпечення публічної безпеки й порядку, алгоритм дій поліцейських підрозділів під час введення оперативних планів та під час введення спеціальних адміністративно-правових режимів, методику розслідування окремих кримінальних правопорушень тощо [11]. Досліджуючи окремо типові навчальні програми

освітніх компонентів, можна дійти висновку про те, що в них немає жодного складового елементу, присвяченого діяльності саме підрозділів поліції на воді, хоча, враховуючи специфіку покладених на них обов'язків, службового транспорту та місця несення служби, безумовно, вони мають бути.

Так освітній компонент № 1 «Загальнопрофесійна підготовка» разом зі складовим елементом «Основні положення Правил дорожнього руху» повинен містити також елементи «Основні положення Правил судноплавства на внутрішніх водних шляхах України» та «Основні положення Правил контролю суден з метою забезпечення безпеки мореплавства», адже саме цими нормативно-правовими актами керуються поліцейські підрозділи поліції на воді під час забезпечення публічної безпеки та порядку на водних об'єктах та об'єктах інфраструктури водного транспорту [12, 13]. Під час професійно-теоретичної підготовки та вивчення основ адміністративно-юрисдикційної діяльності, при розгляді теми «Адміністративні правопорушення на транспорті, в галузі шляхового господарства і зв'язку» приділити увагу не тільки правопорушенням у сфері безпеки дорожнього руху, але й тим, що вчиняються на воді (ст.ст. 116, 116-1, 116-2, 116-3, 117, 118; ч. 5 ст. 130 КУпАП) [14]. Також є доречним доповнити основи адміністративно-юрисдикційної діяльності вивченням теми «Адміністративні правопорушення у сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини», адже обов'язком поліцейських підрозділів поліції на воді є виявлення та швидке й ефективне реагування на правопорушення природоохоронного законодавства в частині охорони, використання і відтворення рибних та інших водних живих ресурсів на водних об'єктах [15]. При вивченні основ кримінального права слід приділити увагу аналізу всіх кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, а не тільки тих, що вчиняються проти безпеки дорожнього руху.

Під час професійно-практичної підготовки, а саме фізичної та домедичної підготовки поліцейських підрозділів поліції на воді, особливу увагу слід приділити заняттям з плавання та рятування потоплюючих осіб, оскільки під час патрулювання поліцейськими водної території може трапитись випадок, коли поліцейський чи будь-який цивільний судноводій опиниться у воді через, наприклад, пошкодження водного транспортного засобу чи погіршення стану здоров'я. У таких критичних ситуаціях поліцейський повинен знати та вміти не тільки правильно поводитись на воді, але й допомогти врятуватись іншим особам. Такі навички є необхідними для поліцейських водних підрозділів. Задля цього фізична та домедична підготовка поліцейських на воді має відбуватись відповідно до наказу МВС України від 10.04.2017 року № 301 «Про затвердження Правил охорони життя людей на водних об'єктах України», яким регламентуються нормативи з плавання для плавців-рятувальників [16]. За цими нормативами, на нашу думку, повинна здійснюватись також підготовка поліцейських підрозділів поліції на воді, адже вони так само, як і рятувальники, можуть бути задіяні для порятунку людей, що тонуть. Також цим нормативно-правовим актом регламентується порядок дій під час рятування потерпілих на воді та на-

дання ним домедичної допомоги [16], який так само має бути засвоєний поліцейськими водної поліції, адже хибні дії під час рятування людини, яка тоне, може коштувати їй особі, яка тоне, і поліцейському також власного життя та здоров'я. Не менш важливим є дотримання поліцейськими схеми надання домедичної допомоги потерпілим на воді, яка так само регламентована вищезазначеним наказом [16].

Враховуючи вищезазначене, вважаємо, що вивченню та опануванню теоретичної і практичної складової Правил охорони життя людей на водних об'єктах України з боку поліцейських підрозділів поліції на воді в межах їх професійно-практичної підготовки слід приділити достатньої уваги.

Також варто зауважити, що лише якісне опанування поліцейськими підрозділів поліції на воді навчально-тематичного плану навчальної програми первинної професійної підготовки надасть можливість кожному з них виконувати власні функціональні обов'язки на високому професійному рівні.

Висновки. Первинна професійна підготовка поліцейських підрозділів поліції на воді є необхідним та невід'ємним елементом якісного та ефективного здійснення ними функціональних обов'язків щодо виконання завдань Національної поліції України на водних об'єктах та об'єктах інфраструктури водного транспорту. Проте, як цілеспрямований та організований процес надання певних знань, умінь, теоретичних і практичних навичок поліцейському, які дійсно необхідні та актуальні для ефективного виконання ним службових обов'язків під час несення служби, має відповідати вимогам посади, на яку претендує та яку обійматиме поліцейський після завершення ним первинної професійної підготовки.

Наведені у статті аргументи свідчать, що для забезпечення підготовки поліцейських спеціалізованими підрозділами поліції та подальшого ефективного виконання ними покладених завдань необхідно враховувати специфіку їх діяльності та закладати ці особливості у зміст навчальної програми первинної професійної підготовки персоналу цих підрозділів. На прикладі спеціалізованих підрозділів поліції на воді у цьому дослідженні було доведено доцільність внесення змін до відповідних навчальних програм.

Перспективи подальших розробок полягають у постійному аналізі навчальної програми первинної професійної підготовки поліцейських підрозділів поліції на воді та пристосування її до покладених на водну поліцію функціональних обов'язків з можливістю внесення до її навчально-методичного плану відповідних змін і доповнень з урахуванням викликів сьогодення та завдань, що ставляться до водної поліції.

Використані джерела:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. №580-VIII (дата оновлення: 15.04.2023). [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n774>. (дата звернення: 03.05.2023).

2. Про професійну (професійно-технічну освіту): Закон України від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР (дата оновлення: 06.05.2023). [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 03.05.2023).

3. Про затвердження Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції : Наказ МВС України від 16.02.2016 р. № 105 (дата оновлення: 01.11.2022). [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0576-16#Text>. (дата звернення: 04.05.2023).

4. Про затвердження Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України : Наказ МВС України від 13.04.2012 р. № 318 (втрата чинності: 25.03.2016). [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0728-12#Text>. (дата звернення: 03.05.2023).

5. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : Наказ МВС України від 26.01.2016 р. № 50 (дата оновлення: 16.08.2022). [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text> (дата звернення: 04.05.2023).

6. Шопіна І. М. Правові та організаційні засади підвищення ефективності професійної діяльності слідчих органів внутрішніх справ України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2004. 192 с.

7. Музичук О. М. Сутність професійної підготовки персоналу ОВС. *Форум права*. 2007. № 1. С. 125–130.

8. Бондаренко В. В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями : монографія. Київ : ФОП Кандиба Т. П. 2018. 524 с.

9. Мердова О. М., Цуркан О. П. Поняття та сутність професійного навчання поліцейських. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1 (62). С. 133–139.

10. Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти : Наказ МОН України від 21.06.2018 р. № 669. [Електронний ресурс] URL : <https://mon.gov.ua/ua/prp/prozatverdzhennya-standartu-profesijnoyi-profesijno-tehничnoyi-osviti-z-robitnichoyi-profesiyi-policejskij>. (дата звернення: 04.05.2023).

11. Навчальна програма первинної професійної підготовки поліцейських, розроблена відповідно до стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з робітничої професії «Поліцейський (за спеціалізаціями)». Кваліфікація: поліцейський підрозділів превентивної діяльності. Київ. 2019. [Електронний ресурс] URL : <https://dnuvs.ukr.edu/cation/akademiya-policziyi/pidgotovka-policzejskyh>. (дата звернення: 04.05.2023).

12. Правила судноплавства на внутрішніх водних шляхах України : Наказ Міністерства транспорту України від 16.02.2004 р. № 91 (дата оновлення: 20.12.2022). [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0872-04#Text>. (дата звернення: 04.05.2023).

13. Правила контролю суден з метою забезпечення безпеки мореплавства : Наказ Міністерства транспорту України від 17.07.2003 р. № 545 (дата оновлення: 20.12.2022). [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0353-04#Text>. (дата звернення: 05.05.2023).

14. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X (дата оновлення: 15.04.2023). [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>. (дата звернення: 05.05.2023).

15. Конкурс на посаду поліцейського на воді в ГУНП в Полтавській області. *Сайт Національної поліції України*. Система відбору кадрів. [Електронний ресурс] URL : https://nabir.np.gov.ua/index.php?=recruitment/process_recruitment&id=3109. (дата звернення: 05.05.2023).

16. Правила охорони життя людей на водних об'єктах України : Наказ МВС України від 10.04.2017 р. № 301 (дата оновлення: 28.10.2022). [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0566-17>. (дата звернення: 05.05.2023).

References:

1. Pro Natsionalnu politsiiu : Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 r. № 580-VIII (2015; 2023) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n774>. [in Ukrainian].
2. Pro profesiinu (profesiino-tehnicnu osvitu) : Zakon Ukrainy vid 10.02.1998 r. № 103/98-VR. (1998; 2023) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>. [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu pervynnoi profesiinoi pidhotovky politseiskyykh, yakyykh vperше pryiniato na sluzhbu v politsii : Nakaz MVS Ukrainy vid 16.02.2016 r. № 105 (2016; 2022) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0576-16#Text>. [in Ukrainian].
4. Pro zatverdzhennia Polozhennia z orhanizatsiiu profesiinoi pidhotovky osib riadovoho i nachalnytskoho skladu orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy : Nakaz MVS Ukrainy vid 13.04.2012 r. № 318 (2012; 2016). [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0728-12#Text>. [in Ukrainian].
5. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu sluzhbovoi pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy : Nakaz MVS Ukrainy vid 26.01.2016 r. № 50 (2016; 2022). (1998) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text>. [in Ukrainian].
6. Shopina, I. M. (2004) Pravovi ta orhanizatsiini zasady pidvyshchennia efektyvnosti profesiinoi diialnosti slidchykh orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy : *Candidate's thesis*. Kharkiv. [in Ukrainian].
7. Muzychuk, O. M. (2007) Sutnist profesiinoi pidhotovky personalu OVS. *Forum prava - Law forum*, 1, 125–130. [in Ukrainian].
8. Bondarenko, V. V. (2018) Profesiina pidhotovka pratsivnykiv patrolnoi politsii: zmist i perspektyvni napriamy: monohrafiia. Kyiv : FOP Kandyba T. P. [in Ukrainian].
9. Merdova, O. M., Tsurkan, O. P. (2018) Poniattia ta sutnist profesiinoho navchannia politseiskyykh. *Pravovyi chasopys Dombasu - Legal journal of Dombass*, 1(62), 133–139. [in Ukrainian].
10. Standart profesiinoi (profesiino-tehnicnoi) osvity : Nakaz MON Ukrainy vid 21.06.2018 r. № 669. (2018) [Electronic resource] N. p. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-profesijnoyi-profesijno-tehnicnoyi-osviti-z-robotni-doi-yi-profesiyi-policzyskij>. [in Ukrainian].
11. Navchalna prohrama pervynnoi profesiinoi pidhotovky politseiskyykh, rozrobleni vidpovidno do standartu profesiinoi (profesiino-tehnicnoi) osvity z robotnychoi profesii «Politseiskyi (za spetsializatsiamy)». Kvalifikatsiia: politseiskyi pidrozdiliv preventyvnoi diialnosti. Kyiv. (2019). [Electronic resource] N. p. URL : <https://dnuvs.ukr.education/akademiya-policziyi/pidgotovka-policzejskyykh>. [in Ukrainian].
12. Pravyla sudnoplavstva na vnutrishnikh vodnykh shliakhakh Ukrainy : Nakaz Ministerstva transportu Ukrainy vid 16.02.2004 r. № 91 (2004; 2022). [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0872-04#Text>. [in Ukrainian].

13. Pravyla kontroliu suden z metoiu zabezpechennia bezpeky moreplavstva : Nakaz Ministerstva transportu Ukrainy vid 17.07.2003 r. № 545 (2003; 2022). [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0353-04#Text>. [in Ukrainian].

14. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia : Zakon Ukrainy vid 07.12.1984 r. № 8073-Kh (1984; 2023). [Electronic resource] N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>. [in Ukrainian].

15. Konkurs na posadu politseiskoho na vodi v HUNP v Poltavskii oblasti. *Sait Natsionalnoi politsii Ukrainy. Systema vidboru kadriv*. N. d. [Electronic resource] N. p. URL : https://nabir.np.gov.ua/index.php?r=recruitment/process_recruitment&id=3109. [in Ukrainian].

16. Pravyla okhorony zhyttia liudei na vodnykh ob'iektakh Ukrainy : Nakaz MVS Ukrainy vid 10.04.2017 r. № 301 (2017; 2022). [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0566-17>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 06.05.2023

Veselov M., Doctor of Law, Professor, The Kryvyi Rih Educational and Scientific Institute of the Donetsk State University of Internal Affairs (Kryvyi Rih - Kropyvnytskyi, Ukraine)
Pulypenko Y., PhD in Law, Senior Researcher, The Kryvyi Rih Educational and Scientific Institute of the Donetsk State University of Internal Affairs (Kryvyi Rih - Kropyvnytskyi, Ukraine)

PRIMARY PROFESSIONAL TRAINING OF POLICE UNITS OF THE WATER POLICE

The article is devoted to the study of the issue of initial professional training of employees of police units on the water. The definition is described, the characteristic features and components of the initial professional training of water police officers are outlined. The positions of Ukrainian scientists regarding the definition of the concept of primary professional training of police officers and its characteristic features have been analyzed. It was found that initial professional training is a certain organized process of imparting the necessary knowledge, skills, theoretical and practical skills for the effective performance of the duties assigned to a policeman on the water. The constituent elements (educational components) of the educational and thematic plan of the training program of the initial professional training of police officers, according to which the training of police units of the police on the water is carried out, were analyzed. During the analysis, it was found that each of the educational components of the program is not adapted to the specifics of the service of water police units and the high-quality and efficient performance of their functional duties by water police officers on water bodies and water transport infrastructure facilities. In connection with the existing problem of insufficient compliance of the police training program for official duties in the field of ensuring safety on water transport and water transport infrastructure facilities, it is proposed to supplement each educational component (in particular, general professional training, professional-theoretical, professional-practical training, educational subjects for the training of police officers by specialization) of the training program for police units of the water police by studying additional topics regarding the activities of police units on the water in specific situations that occur exclusively in the activities of the water police during service on water objects and objects infrastructure of water

transport, in order for police officers to acquire certain skills and abilities during their professional training, necessary for effective and high-quality performance of the functional duties assigned to police units of the water police.

Keywords: police tasks, specialization of police units, police units on the water, professional training of law enforcement officers, official training of police officers, qualifications of a police officer, personnel support of the police, ensuring public safety and order, typical training programs.